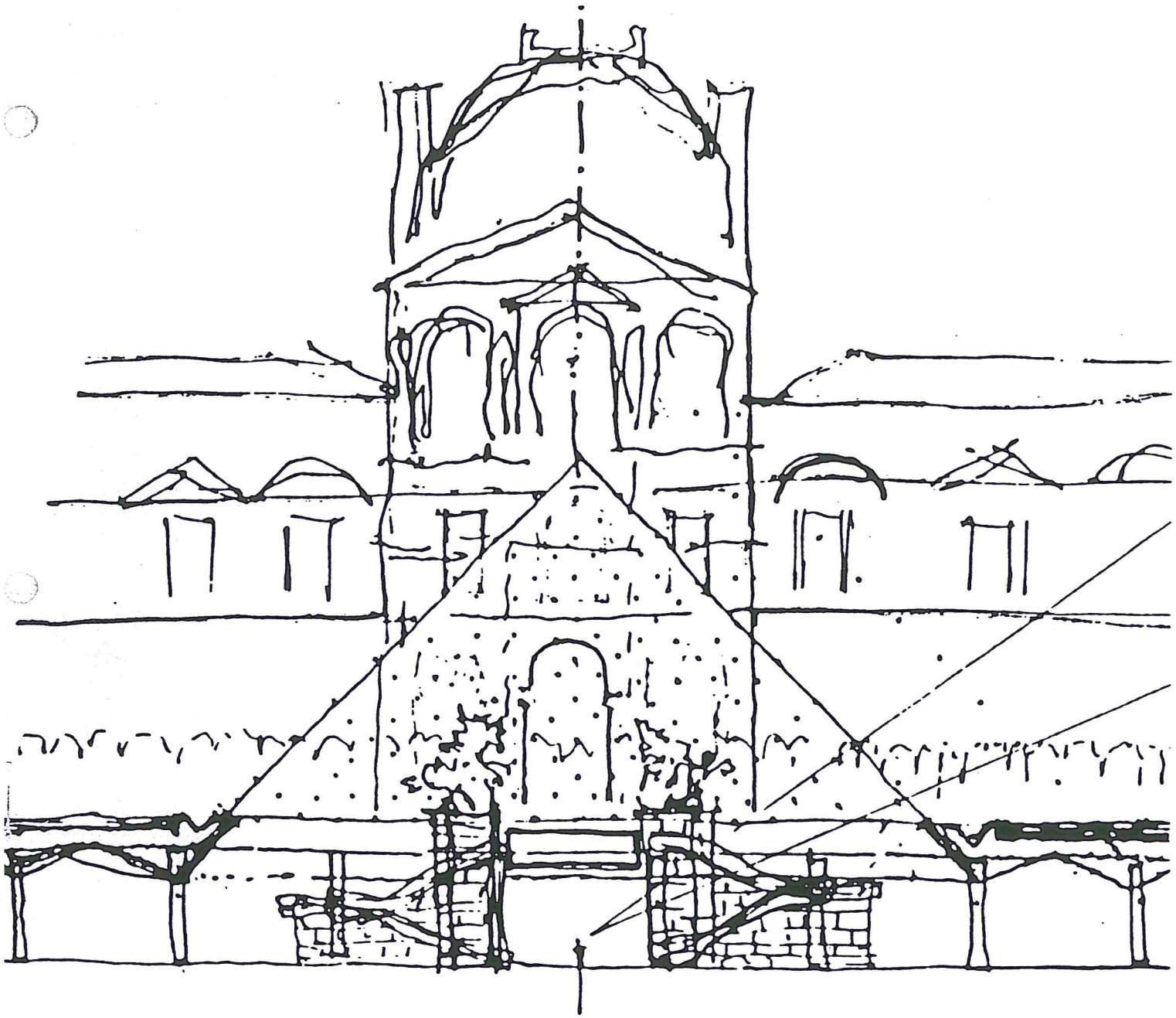
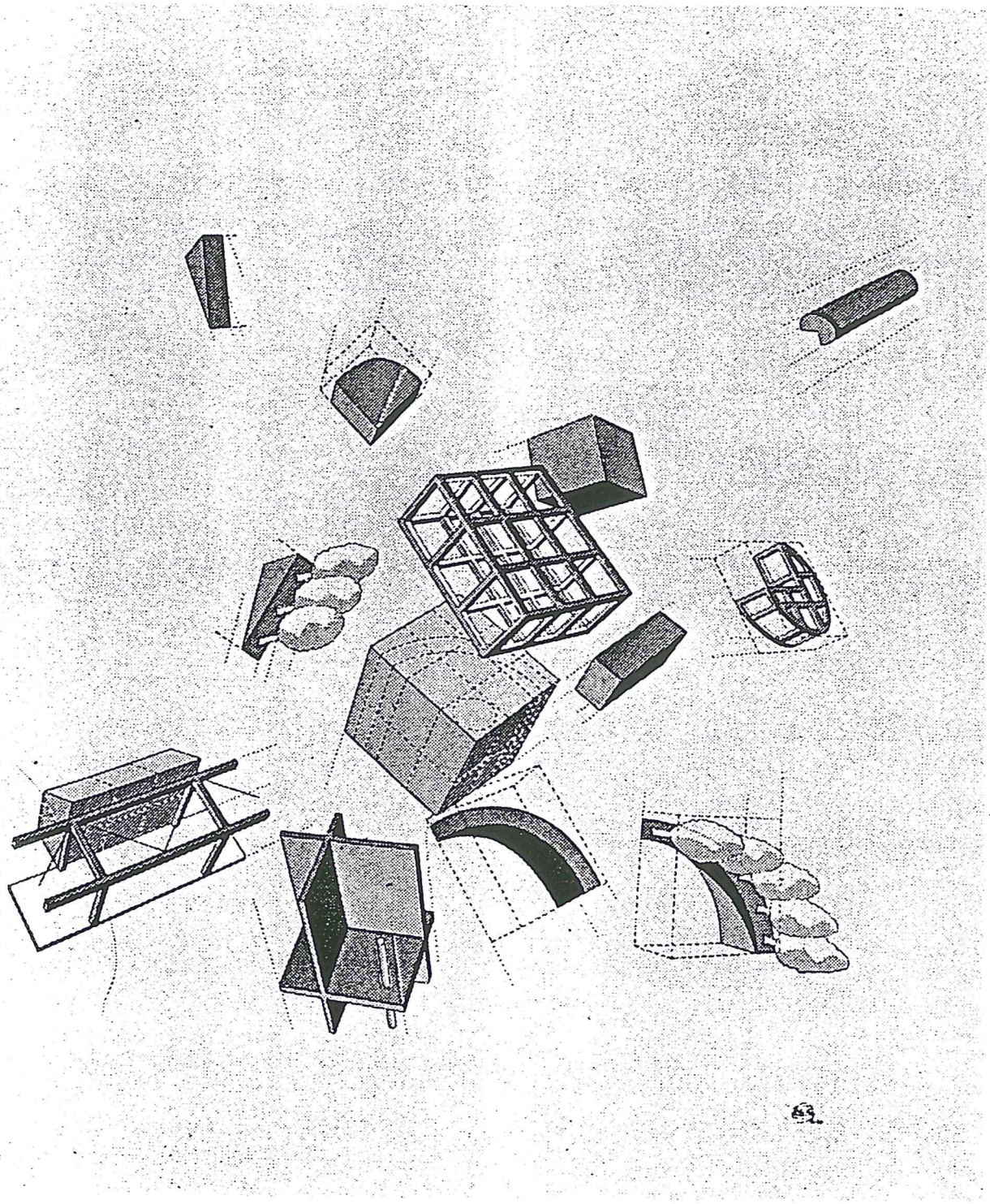
AFGIFTEKANTOOR BRUGGE X MAANDBLAD FEBR.1990

archipel

ver.uitgever : Marc Felix, Koningstraat 43A, 8400-Oostende

DEPUYDT José,
geb. Torhout op 29 juni 1961

studeerde af als architekt in 1984 aan het Hoger Architektuurinstituut van de Stad Gent.

Prijs 'Charles De Leu' van Stad Gent bij het afstuderen.

Werkzaamheden :
- stage gedurende 12 maanden bij PLANINTER NV. Stagemeesters Johan Baele, Ignace Deboutte en Alfred Haeck (1984-1985);
- stage gedurende 12 maanden bij architektenburo Dewinter-Vanhunsel stagemeesters Herman Dewinter en Herman Vanhunsel (1986-1987).
- werkzaam op het architektenburo Dewinter-Vanhunsel tot 1989;
- werkt sinds 1984 als redaktieverantwoordelijke voor het halfmaandelijks vakblad van de BOND van VLAAMSE ARCHITEKTEN (BVA);
- werkt sinds 1986 part-time als sekretaris voor de beroepsvereniging voor architekten ARCHITEKTENUNIE-Architektenhuis Antwerpen;
- verbonden sinds september 1989 aan de afdeling Architektuur van de Vrije Universiteit Brussel.

Medelaureaat aan de Prijs Godecharle 1987 met een stedebouwkundig en Architekturaal projekt-Centrum voor Hedendaagse kunst-'Lieu Cobra' op het Europakruispunt te Brussel.

PARIS...DECONSTRUCTIVISITED
voordracht door JOSE DEPUYDT
op VRIJDAG 23 FEBRUARI 1990 om 20u.
't LEERHUYS, Groeninge 35 te Brugge

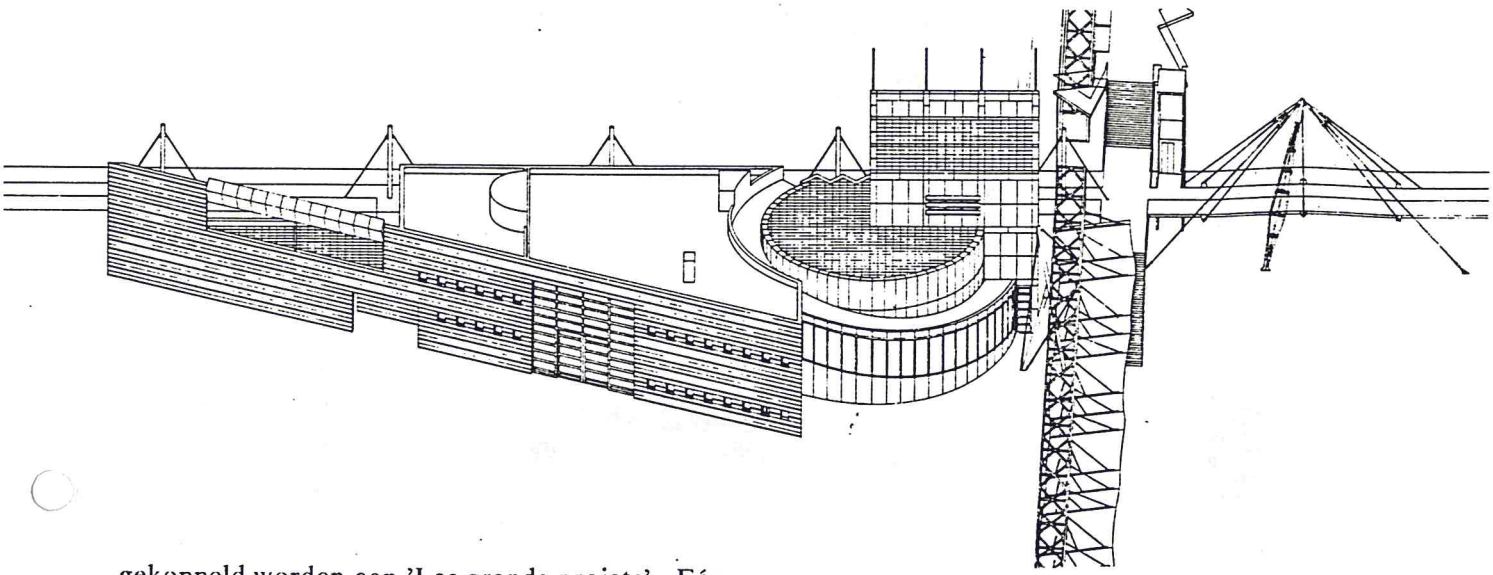
'Deconstructivisited' is als begrip een kontaminatie van de begrippen 'dekonstruktie' en 'visited'. Oorspronkelijk was deze spreekbeurt een reisverslag van de reis die Archipel samen met de Architektenunie ondernam naar Parijs, begin mei 1989. Naderhand tekende zich binnen dit verhaal een autonome logika af die kon gerelateerd worden met de dekonstruktivistische metode. Een verhaal dat er uiteindelijk één werd over taligheid en fantasie.

Parijs staat momenteel enorm in de belangstelling en op zijn minst is dit zo vanwege haar architekturale realisaties. Mitterand is, als een hertoverde Lodewijk, de figuur die kan gekoppeld worden aan 'Les grands projets'. Eén ervan is voor de ontwikkelingsgeschiedenis van het verhaal 'Paris ... Deconstructivisited' zeer belangrijk geworden nl. Parc de La Vilette van Bernard Tschumi. Het zal onder andere geduid worden als metafoor voor een stedebouwkundige visie op de uitbreiding van de Parijse binnenstad.

De rode draad die door het verhaal loopt is een ineenstrengeling van twee **benaderingen**.

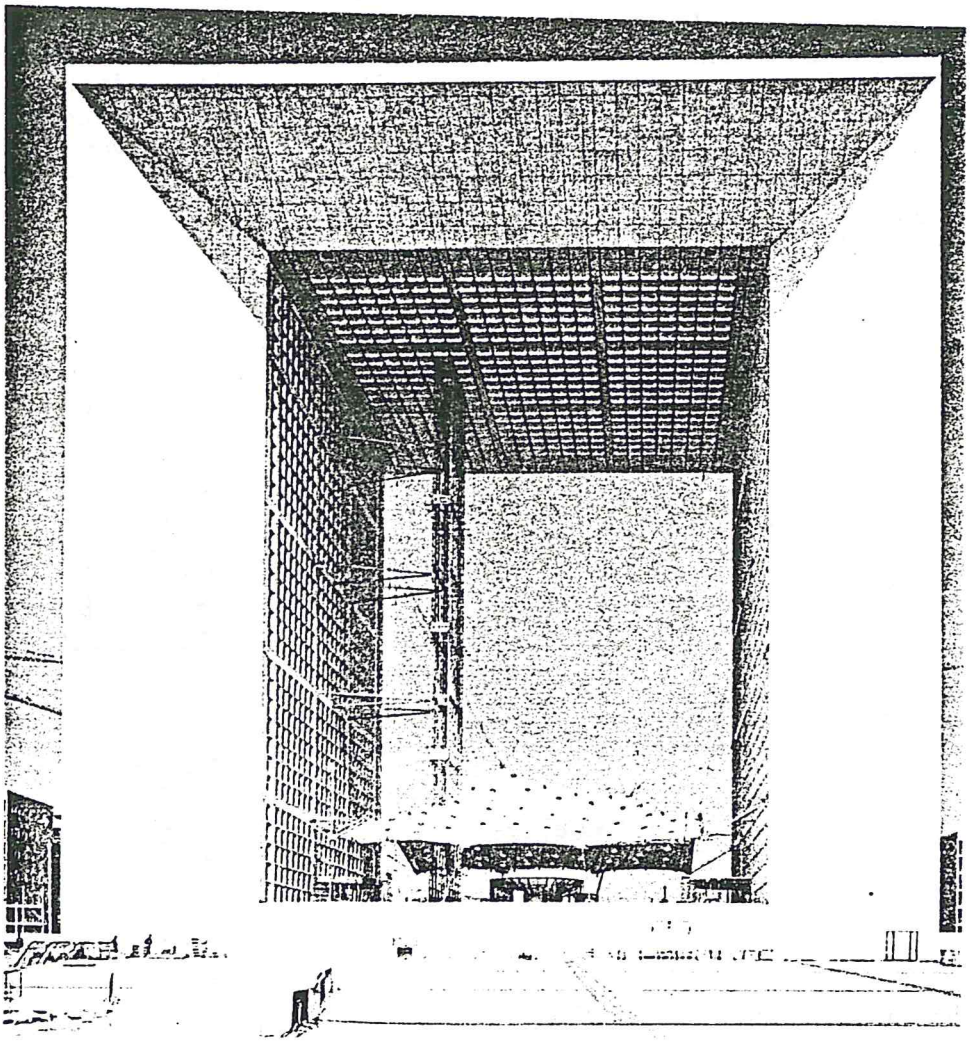
Een eerste benadering is eerder historisch gericht. Een eerste gedeelte verhaalt hoe Parijs sinds 1968 op architekturaal-stedebouwkundig vlak terug in de belangstelling werd gebracht door het ideeëngoed van architekten zoals C. de Portzamparc, B. Huet, Castro, Ciriani, Buffi, Vasconi, Gaudin, enz... Een tweede gedeelte verhaalt hoe Parijs sinds 1988 op architekturaal-stedebouwkundig vlak een sterke identiteit kreeg door de impuls van het beleid van politici, die een representatief architektuurbeeld beogen. (La Grande Arche, de Piramide van het Louvre, I.M.A. Parc de la Vilette...). In die zin kan de hedendaagse architekturale omgeving geanalyseerd worden op basis van de inbreng van enerzijds de aandacht voor de leefomgeving en anderzijds de aandacht voor de kultuur; van enerzijds de kontekstuele beleveringswaarde en anderzijds de archétypische vormideologie. Van beide invalshoeken hebben we op onze reis voorbeelden gezien.

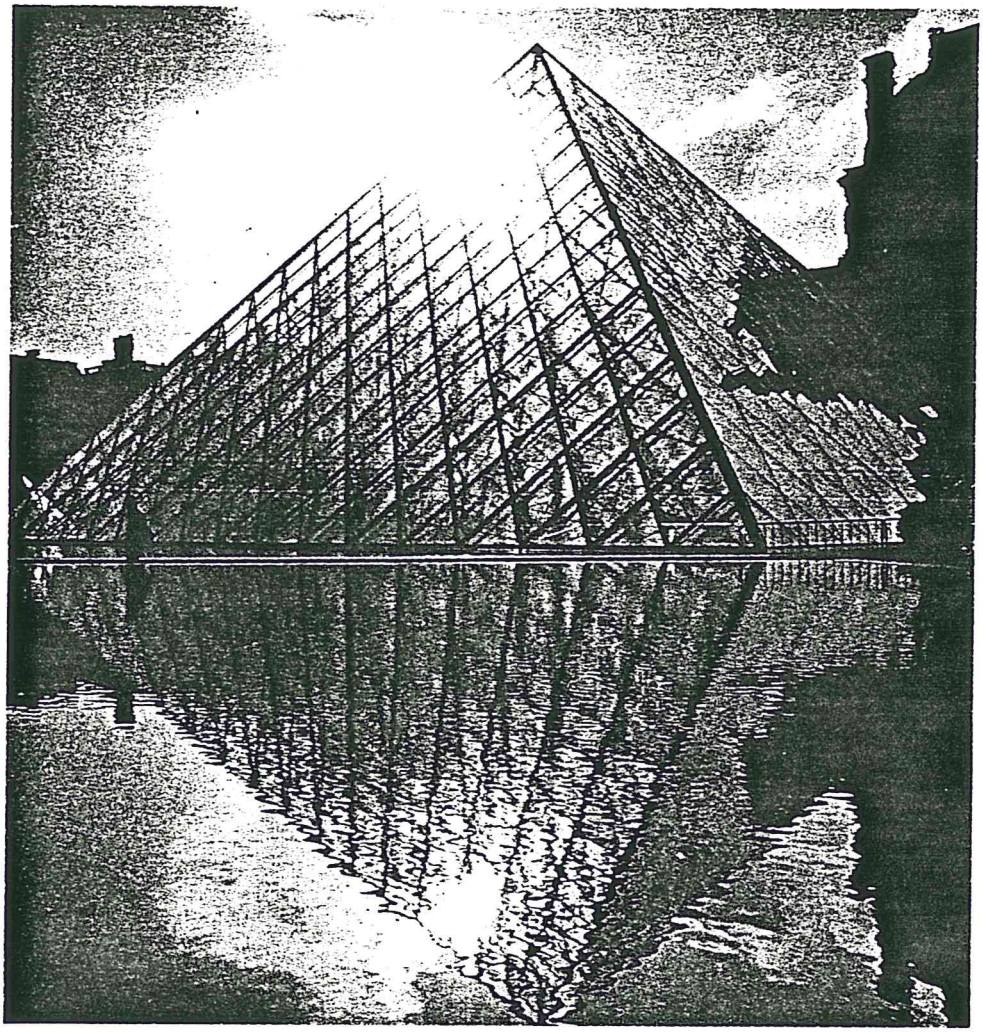
De tweede beandering is eerder conceptueel-teoretisch. Hierin wordt dieper ingegaan op de konstruktivistische en dekonstruktivistische metode. Dit aan de hand van o.a. de Russische konstruktivisten en in het bijzonder de

architektonische fantasieën van **A. Chernikhov**. Anderzijds wordt de metode van H. Cantal Dupart en R. Castro in het kader van 'Banlieu'89' voor de stedebouwkundige aanpak van de problematiek rond de voorsteden aangesneden. Deze twee modellen worden vervolgens met elkander gekonfronteerd om te besluiten dat een concentrische ontwikkeling van Parijs, waarvan de Parijse binnenstad een fantasierijk architektuurlandschap wordt met dekonstruktivistische opbouw, een mogelijke visie is. Binnen deze dekonstruktivistische opbouw spelen zowel de morfologisch-typologische aanpak van de kontekstualisten, als de formele aanpak van de transmodernistische en representatieve architektuur van het beleid een grote rol. Hiermee komen de twee geschetste benaderingen echt tot een syntese.

Het materieel en immaterieel bezoek aan Parijs is een uitgangspunt voor een beeld van verledenheden en toekomst van deze stad.

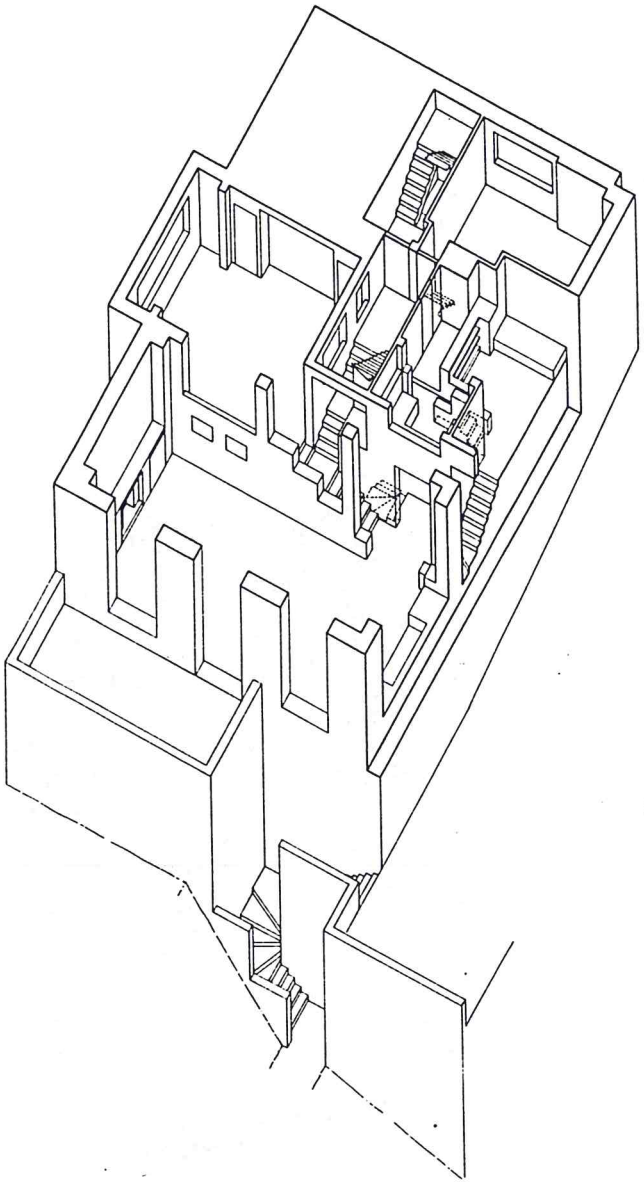

DE VELE GEDAANTEN VAN HET MODERNE : LOOS EN *DAS NEUE FRANKFURT*

lezing voor Archipel, 12 januari 1990
(tekst van de inleiding)

Wanneer we het willen hebben over het moderne, dienen we eerst en vooral een klaar onderscheid te maken tussen modernisering, moderniteit en modernisme. **Modernisering** staat voor het maatschappelijk ontwikkelingsproces dat gekenmerkt wordt door technologische vooruitgang en industrialisatie, verstedelijking en demografische explosies, bureaukratisering en versterking van de nationale staat, enorme groei van de kommunikatiemogelijkheden, demokratisering, een expanderende (kapitalistische) wereldmarkt, enz... Dit proces, dat in de Westerse wereld zowat sinds de achttiende eeuw aan de gang is, ontwikkelt zich met zo'n geweldige dynamiek dat het universele proporties heeft aangenomen. Er is haast geen plek op de wereld meer aan te wijzen die niet op een of andere wijze met de gevolgen van het moderniseringsproces gekonfronteerd wordt.

De term **moderniteit** verwijst naar de wijze waarop deze ervaren wordt in de beleving van het individu. Als de 'modernisering' een sociaal-ekonomisch ontwikkelingsproces is op maatschappelijk niveau, dan is 'moderniteit' de adekwate omschrijving voor de wijze waarop dit ontwikkelingsproces de dagelijkse leefwereld beïnvloedt. In die zin staat moderniteit tegenover traditie : moderniteit is de naam van het levensgevoel dat gepaard gaat met een kontinue ontwikkeling en verandering, een gerichtheid op een toekomst die anders zal zijn dan het verleden en anders dan het heden; traditie staat voor de krachten die zich verzetten tegen deze permanente verandering, voor de kontinuïteit van het bestaande, dat overgeleverd werd vanuit het verleden.
De moderniteitservaring roept reakties op onder de vorm van kulturele vertogen en artistieke bewegingen. Deze worden aangeduid met de benaming **modernisme.** In zijn meest brede betekenis, dient deze term dus begrepen te worden als de verzamelnaam van alle ideeën, van alle intellektuele en artistieke bewegingen die reageren op de modernisering. Modernistische vertogen trachten individuen te betrekken bij het proces van modernisering. Zij stellen zich tot doel dat mensen de modernisering niet passief zouden ondergaan, maar er integendeel aktief zouden aan meewerken : individuen zouden niet enkel objekt van socio-ekonomische ontwikkeling mogen zijn, ze zouden in staat moeten zijn als subjekt verdere impulsen aan dit ontwikkelingsproces te geven.

Programmatisch en transitorisch moderniteitskoncept :
Men kan stellen dat er verschillende moderniteitskoncepten, verschillende interpretaties van de moderniteit in omloop zijn. Een eerste onderscheid moet gemaakt worden tussen een programmatisch en een transitorisch koncept. Het **programmatsiche moderniteitskoncept** ziet de moderniteit als een projekt : de nadruk ligt op het streven naar bevrijding en emancipatie, en men hanteert een lineair, doelgericht geschiedenismodel. Het **transitorisch concept** daarentegen heeft in de eerste plaats oog voor het vergankelijke en vervlogende aspekt van de moderne werkelijkheid, en koppelt de voortdurende wisseling en verandering los van een doelgericht vooruitgangsstreven. Beide concepten hebben hun wortels in de konkrete

ervaring van een wereld in transformatie, een zich moderniserende wereld, die voortdurend in ontwikkeling is, een wereld die er vandaag anders uitziet dan gisteren, en die er morgen anders zal uitzien dan vandaag. Waar in het ene geval deze voortdurende verandering begrepen wordt als een gevolg van het streven de toekomst te beheersen en een geëmancipeerde samenleving tot stand te brengen, wordt men in het andere geval vooral gefascineerd door de 'vervloeiings'-effekten die hiermee gepaard gaan.

Het intrigerende karakter van de moderniteit ligt vooral in het samengaan van deze twee modaliteiten : de moderniteit verbindt op een paradoxale manier toekomstgerichtheid en melancholie, vooruitgangsstreven en gevoel voor het efemere, het voorbijgaande. De moderniteit wordt dan ook op een fundamenteel ambivalente manier ervaren :

> "Modern zijn betekent dat we ons bevinden in een omgeving die avontuur belooft, macht, vreugde, groei, transformatie van onszelf en van de wereld - en die, terzelfdertijdertijd, alles dreigt te vernietigen wat we hebben, alles wat we weten, alles wat we zijn." (1)

In de moderne architektuur is een programmatisch moderniteitsconcept dominant geweest. Bij Giedion, Le Corbusier, Gropius, *Das Neue Frankfurt*, enz... treffen we opvattingen aan die de idee van moderniteit voornamelijk verbinden met vooruitgang, emancipatie, vormgeven aan de toekomst. Slechts hier en daar zijn sporen terug te vinden van een transitorisch concept. In het manifest over futuristische architektuur bijvoorbeeld (Marinetti en Sant'Elia, 1914) wordt een pleidooi gehouden voor een architektuur die haar statisch en monumentaal karakter verloren heeft, een vluchtige architektuur met een korte levensduur, een dynamische architektuur die tegemoetkomt aan de snelheid en de voortdurend veranderende eisen van het moderne leven.

Pastorale en anti-pastorale visies :
Een **pastorale** visie op de moderniteit gaat uit van de idee dat een uiteindelijke syntese een verzoening tussen uiteenlopende tendenzen en ontwikkelingen mogelijk is. In de pastorale overheerst het idyllische beeld van een harmonieuse toestand waarin alle kontradikties overwonnen zijn : de kloof tussen kunst en wetenschap, tussen moraal en recht, tussen ekonomische wetmatigheden en de eisen van rechtvaardigheid, ... kan en zal gedicht worden.
Daartegenover staat de **anti-pastorale** opvatting die de stelling verdedigt dat de breuken onherstelbaar en de kontradikties onoverkomelijk zijn : de modernisering leidt niet naar een ideale maatschappij, maar roept tegenstellingen in het leven die onverzoenbaar zijn. Volgens deze opvatting zijn tegenspraken als die tussen ekonomie en rechtvaardigheid, tussen solidariteit en welvaart, tussen openbaar en privé, tussen kunst en maatschappij, enz... noodzakelijk en inherent aan een moderne maatschappij.

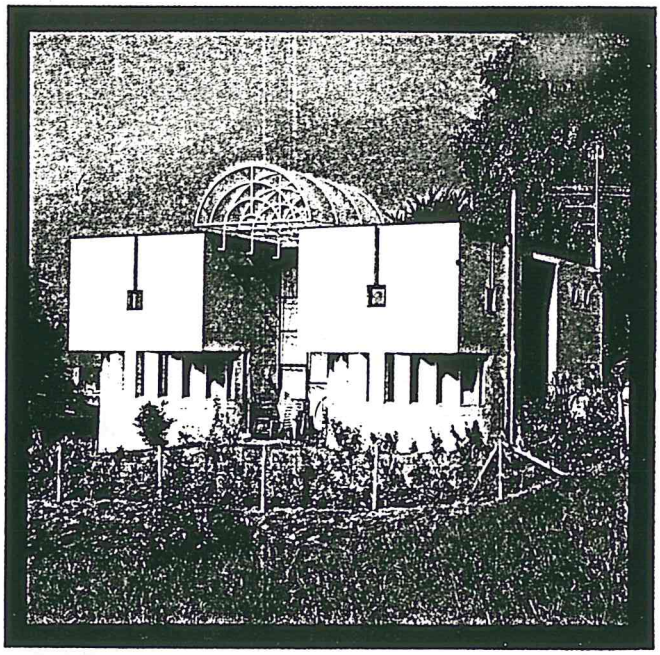
In de moderne architektuur is wederom vooral de eerste visie toonaangevend geweest : vooral Giedion ging uit van de overtuiging dat er een onderliggende eenheid en syntese was die alle schijnbaar chaotische ontwikkelingen in de moderne wereld aan elkaar bondt, en die uiteindelijk ook aan de oppervlakte zichbaar zou worden. Bij Le Corbusier en anderen vinden we gelijkaardige ideeën terug. Als vertegenwoordiger van de anti-pastorale opvatting kunnen we vooral naar Adolf Loos verwijzen : voor Loos is het duidelijk dat er onophefbare tegenspraken bestaan tussen kunst en architektuur, tussen industrie en ambacht, tussen binnen en buiten, tussen privé en openbaar, ...

Hilde Heynen

1. M. Berman, *All That Is Solid Melts Into Air. The Experience of Modernity*, Verso, London, 1985 (1982), p. 15.

TICINO

ARCHITEKTUURREIS ARCHIPEL
woensdag 23 tot zondag 27 mei 1990

ARCHITEKTUURREIS ARCHIPEL TICINO
woensdag 23 tot zondag 27 mei 1990

De reisleider wordt **GUSTAVO MULHAU**, een Nederlands sprekende Argentijse architekt die momenteel in Lugano werkzaam is.

programma :

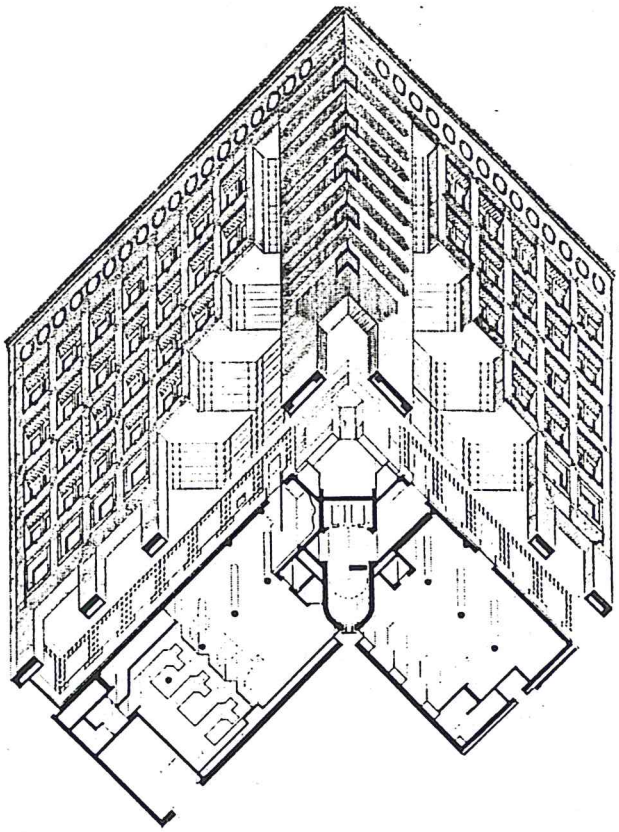
wo 23 mei na de middag : vlucht **Brussel-Milaan**; overnachting in Milaan.

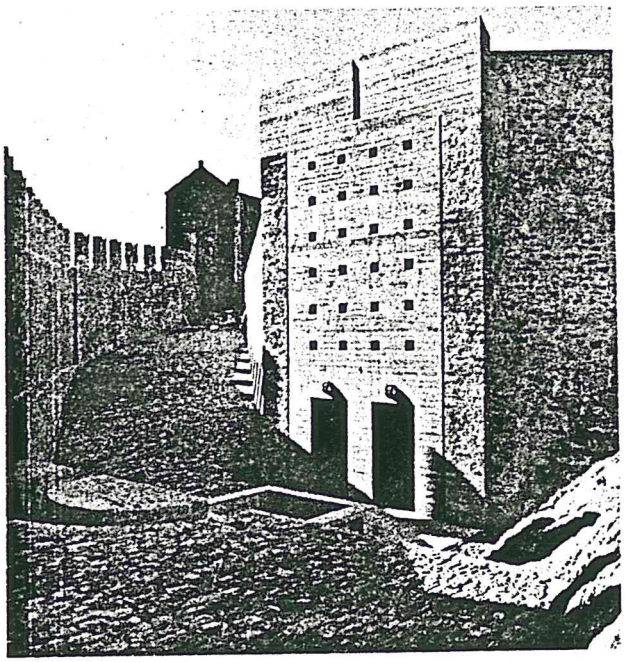
do 24 mei per bus **Milaan-Como-Mendrisio-Lugano**; bezoek aan Como en Mendrisio; overnachting in Lugano.

vr 25 mei per bus streek van **Lugano**; overnachting in Lugano.

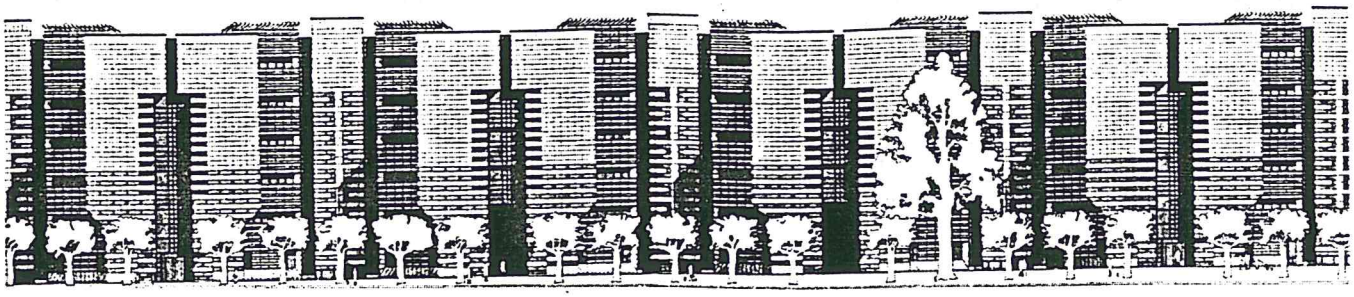
zat 26 mei per bus streek van **Locarno**; overnachting in Lugano.

zon 27 mei per bus streek van **Belinzona, Mendrisio**, terug naar **Milaan**; avondvlucht naar Brussel.

De reis kan alleen aangeboden worden aan ARCHIPEL-leden [en hun echtgeno(o)t(e)]. Het totaal deelnemers is maximum 50 personen. Momenteel worden plaatselijk kontakten gelegd voor de architektuurbezoeken en werden prijsoffertes gevraagd aan een aantal reisagenschappen. (We trachten de reis zo ekonomisch mogelijk te houden). Van zodra ons gegevens over kostprijs van de reis bekend zijn, krijgen de ARCHIPEL-leden een rondschrijven toegestuurd met het programma waarbij ze voor de reis kunnen boeken. Nog even geduld dus...

HET BEHOUD VAN DE TECHNISCHE SCHOOL TE LEUVEN VAN ARCHITEKT HENRY VAN DE VELDE :

EEN STAND VAN ZAKEN 30 JANUARI 1990

Twee jaar geleden startte het Comité Henry Van de Velde Leuven een aktie tegen dreigende sloop van de voormalige Technische School te Leuven, gelegen tussen de Rijschoolstraat en de Diestsestraat, tussen 1936 en 1942 ontworpen en gebouwd door architekt Henry Van de Velde (in samenwerking met de Leuvense architekt Vital Rosseels). Reeds in oktober 1985 heeft het Bestuur van Monumenten en Landschappen in een brief aan het Stadsbestuur van Leuven de aandacht gevestigd op het architekturale belang van dit gebouw. In juni 1986 werd door het Bestuur van Monumenten en Landschappen een beschermingsvoorstel opgemaakt.

Op 20 april 1988 werd door het Comité Henry Van de Velde Leuven een eerste persmededeling verspreid naar aanleiding van de ondertekening door Gemeenschapsminister Dewael, op 18 maart 1988, van een 'voorontwerp van lijst van bescherming' : voorgesteld werd de bescherming van de gevels aan de Rijschoolstraat en de Dietsestraat als ***monument*** en van het geheel van het gebouw als ***stadsgezicht***.

Op 1 februari 1989 werd in een tweede persmededeling nogmaals herinnerd aan de eisen van het Comité Henry Van de Velde met betrekking tot de bescherming van de Technische School. Dit gebeurde ter gelegenheid van de overhandiging, aan de bevoegde instanties, van een lijst met meer dan 2000 namen van personen en instellingen, uit binnen- en buitenland, die zich verzetten tegen de sloop van het gebouw, en mede naar aanleiding van de overdracht van beveogdheid inzake monumentenzorg aan Louis Waltniel, Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening en Huisvesting.

Een jaar later moeten we vaststellen dat Gemeenschapsminister Waltniel nog steeds geen enkele beslissing met betrekking tot dit beschermingsdossier heeft genomen. Reeds op 28 december 1989 hebben wij in een brief aan de Minister in verband hiermee onze ongerustheid en ons ongenoegen bekend gemaakt. Het comité drong toen aan op de ondertekening van ofwel een Ministerieel Besluit betreffende het ***ontwerp van lijst*** (in de lijn van het voorontwerp van Gemeenschapsminister Dewael), ofwel van een ***nieuw voorontwerp van lijst waarbij nu het ganse gebouw, en niet alleen de gevels ervan, zouden worden bescherm als monument.*** Ingevolge de reak[illegible] tijdens het Openbaar Onderzoek, in ju[illegible] - juli 1988, betreffende het voorontwerp van lijst van bescherming, had het Bestuur van Monumenten en Landschappen immers getseld dat het ter advies voorgelegde beschermingsvoorstel "een (te) minimale optie" was en dat bijgevolg "de bescherming als ***monument*** diende uitgebreid te worden tot het gehele complex". Wij hebben er in de brief aan Gemeenschapsminister Waltniel op gewezen dat het Comité Henry Van de Velde akkoord ging met deze zienswijze van het Bestuur van Monumenten en Landschappen.

Het gebouw staats reeds zes jaar leeg. Het behoud en de herwaardering ervan is nog steeds niet gewaarborgd. Anderzijds zijn wij verheugd te mogen vaststellen dat er niet langer sprake is van een vestiging op de plaats van kantoren voor het Ministerie van Financiën. Het Comité blijft daarenboven zijn steun verlenen aan het plan voor de inrichting en het gebruik van de voormalige Technische School als stadsbiblioteek en opteert, voor de verdere invulling van de nog beschikbare ruimte, voor gelijkgericht, publieke funkties. Maar voorlopig zijn sloop, verminking of aantasting van het oorspronkelijke karakter ... nog steeds een reële bedreiging voor dit monument van de Moderne Architektuur. De huidige juridische onzekerheid betreffende het gebouw moet daarom zo vlug mogelijk ongedaan gemaakt worden : het gebouw moet hoogdringend wettelijk beschermd worden ! Deze urgentie kan dan ook een geldig argument zijn om tepleiten voor het verderzetten van de reeds ingezette procedure en om dus over te gaan tot de ondertekening van het "Ministerieel Besluit houdende vaststelling van het ontkwerp van lijst van bescherming", in de lijn van het door Gemeenschapsminister Dewael getekende voorontwerp van lijst van 18 maart 1988, met de bescherming van de gevels als ***monument*** en van het geheel als ***stadsgezicht***. Anderzijds wil het Comité blijven waarschuwen voor een minimalistische interpretatie van het begrip ***stadsgezicht*** en voor de misvattingen die daaromtrent gemeengoed lijken te zijn : dit is nogmaals gebleken in de diskussie met betrekking tot dit dossier. ***Het Comité blijft daarom dan ook met betrekking tot de Technische School van Henry Van de Velde te Leuven in laatste instantie opteren voor een uitbreiding van de bscherming als monument tot het gehele gebouw.***

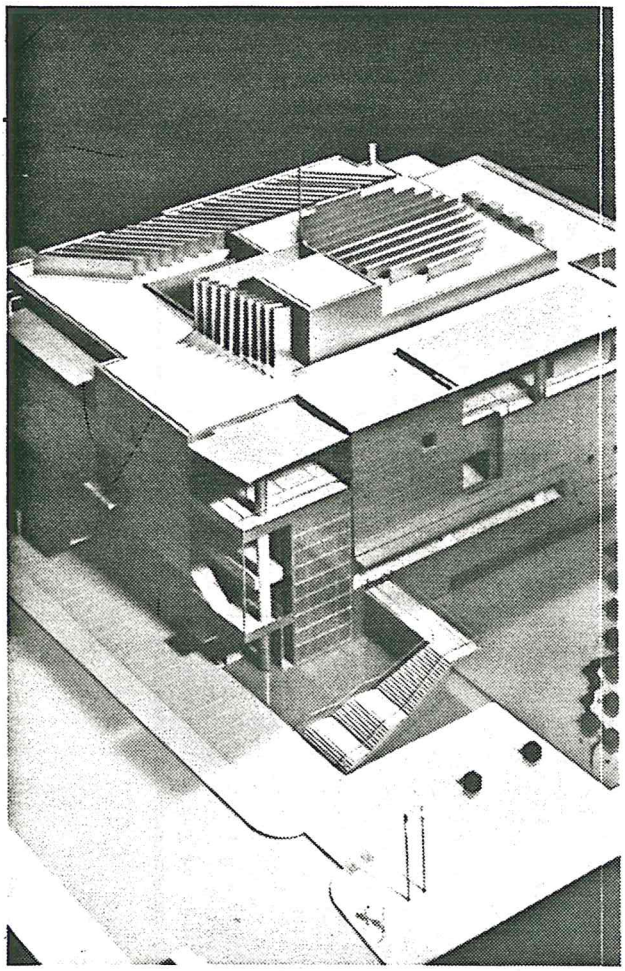
Het Comité Henry Van de Velde Leuven vraagt aan Gemeenschapsminister Louis Waltniel zijn verantwoordelijkheid in deze belangrijke zaak op te nemen en onverwijld over te gaan tot het nemen van de meest gunstige beslissing, in het belang van dit gebouw.

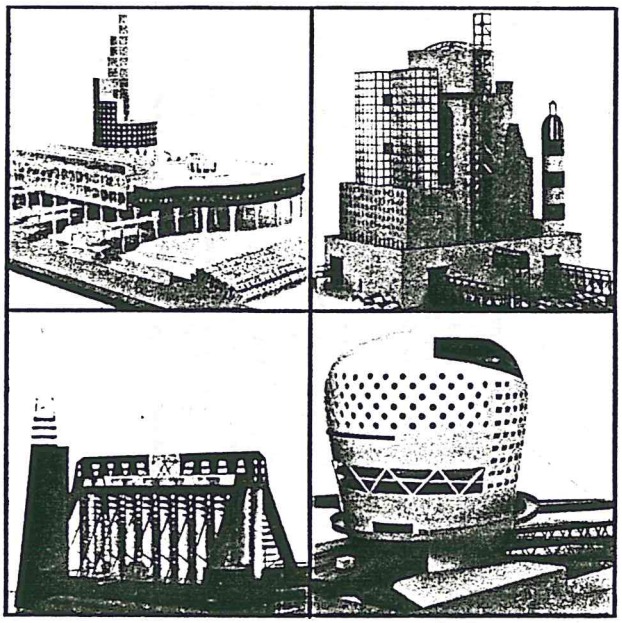
Comité Henry Van de Velde
p/a dr.ir.arch. Luc Verpoest, Bankstraat 56, 3000-Leuven

ANTWERPEN

TENTOONSTELLING
FUMIHIKO MAKI - STEDELIJKE RUIMTE EN ARCHITEKTUUR

2 februari tot 4 maart 1990, dinsdag tot zondag 14-18 u. De Singel, Desguinlei 25, Antwerpen.

TENTOONSTELLING
SEA TRADE CENTER ZEEBRUGGE

Charles Vandenhove, Architektenwerkgroep, Fumihiko Maki, Aldo Rossi, OMA - vijf ontwerpen

24 maart tot 8 april 1990, dinsdag tot zondag 14u-18 u. De Singel, Desguinlei 25, Antwerpen.

BRUSSEL

TENTOONSTELLING
L.H. DE KONINCK ARCHITECTE DES ANNEES MODERNES

tot 24 februari. Fondation pour l'Architecture, rue de l'Hermitage 55, dinsdag t/m vrijdag : 12u30-19u / zaterdag en zondag : 11u-19u.

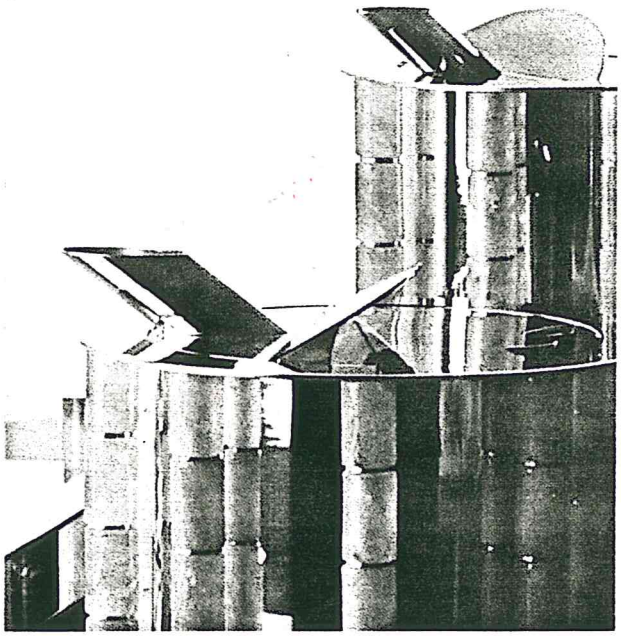
GENT

TENTOONSTELLING
ARCHITECTONISCHE DENKBEELDEN

tot 24 februari, Gent Museum voor Sierkunst, Jan Breydelstraat 7, di-zondag 9u-12u30 / 13u30-17u30 - 10 werken van Wiel Arents en Wim van den Bergh.

TENTOONSTELLING
HEDENDAAGSE MEUBELVORMGEVING IN BELGIE

tot 25 februari, Gruthuuschuis, Korenlei 15-16, Gent, dagelijks 9u-12u30 / 13u30-17u30 - meubels van de Meyer, van Reeth, Crepain, de Vos, Wyckmans, Dewulf

ARGENTAURUM

GALLERY

CLETO MUNARI

JEWELLERY SILVERWARE WATCHES DESIGN & ART

designed by famous architects

Gae AULENTI Mario BELLINI Mario BOTTA Achille CASTIGLIONI Michele DE LUCCHI Jozef HOFFMANN Hans HOLLEIN Kasimir MALEVIC Richard MEIER Alessandro MENDINI Carlo SCARPA Ettore SOTTSASS Matteo THUN

Exhibition till 31 December 1989 Vrijdagmarkt 7, GENT 091-330765 Open: Thu Fri Sat 10 till 18 o'clock

EXHIBITIONS

VENICE DESIGN ART GALLERY - WIEN unteres Belvedere - MOMA New York - San Francisco - Chicago - Montreal - Zurich - Centre Pompidou PARIS - MONTE CARLO - ST. MORITZ - PITTI FLORENCE

verlengd tot eind februari

uit het NIEUWSBLAD

Brugge wordt een dood museum

BRUGGE – Precies zestig jaar geleden zei Huib Hoste op een debatavond in Brugge: „Het ziekelijke respekt voor het verleden is oorzaak van grote architekturale flaters. Brugge wordt een dood museum, onaangepast aan de noden van de tijd en de maatschappij." Vrijdagavond werd deze diskussie nog eens overgedaan in 't Leerhuys, waar de architektenvereniging Archipel de woonsocioloog Sieg Vlaeminck, kunsthistoricus Piet Swimberghe en Bob Vanhaverbeke, van Brugge die Scone, uitgenodigd had voor een panelgesprek met professor Charles Vermeersch, Dirk Demeyer en Denis Van Impe.

Wanneer aldus drie architekten, twee ingenieurs, twee stedebouwkundigen, twee sociologen, twee professors, twee Bruggelingen, twee halve Bruggelingen, twee licentiaten, een dokter en een journalist met mekaar in de slag gaan, dan wordt voor het slagen van zo'n akademisch toneelstuk natuurlijk wel erg veel gevergd van moderator Wim Kennis, die de eindregie moest voeren.

Gebald

Kennis nodigde de gasten dan maar meteen uit om met een gebalde uitspraak – maximum twintig woorden – hun pleidooi in te leiden, en dat leverde hier en daar wel relevante uitspraken op. Zo stelde Sieg Vlaeminck dat architekten in Brugge meer autonomie en verantwoordelijkheid moeten krijgen om hun job uit te oefenen en niet langer aan toelatingsarchitektuur te moeten doen; anderzijds vond Vlaeminck dan wel dat architekten moeten beseffen dat ze bouwen voor een stad, en niet aan zichzelf of aan een architektuurtje.

Voor een publiek van overwegend modernistische adepten of architekten koos Bob Vanhaverbeke allicht doelbewust voor de provocatie door meteen te stellen dat Brugge inderdaad een openluchtmuseum is en dat dit ziek museum in geen enkel teoretisch model van de moderne architektuur past.

Naderhand nuanceerde Vanhaverbeke zijn betoog wel wat, en had hij het vooral over het sober en kleinschalig karakter van Brugge, dat door de recente architektonische én stedebouwkundige ontwikkelingen meer dan bedreigd wordt. Dat was in grote trekken ook de stelling van kunsthistoricus Piet Swimberghe, die aangaf dat men ook in Brugge oude gebouwen niet genoeg aan sérieux neemt, maar die vooral beklemtoonde dat men bouwen niet los kon zien van de leefbaarheid van een stad. „Los van veel architektonische of stedebouwkundige beschouwingen is het bij veel veranderingen in het stadsweefsel gewoon om de poen te doen", aldus nog Swimberghe.

PANELGESPREK

Censuur

Nadat ook even moderator Wim Kennis zich in het debat had gemengd met de bondige stelling dat de meeste steden in Vlaanderen niet méér nadenken dan de meeste middenstanders, was het de beurt aan professor Charles Vermeersch, die zichzelf kortweg voorstelde als ex-lid van de stuurgroep stadsvernieuwing in Brugge. Volgens Vermeersch funktioneert de dwangmatige gezelligheidskultus die niet alleen in Brugge, maar ook in andere historische steden in Vlaanderen al te gemakkelijk wordt gehanteerd, als een geestdodende censuur op de verbeelding en dus op de architektuur.

Denis Van Impe, die Brugge nog kende van zijn studies aan het Europakollege, had zijn stelling in een poëtische vorm gegoten: „Brugge heeft twee gelaten, schoonheid en integriteit, en het heeft er één achtergelaten, een zekere vorm van waarheid. Maar ik weet zelfs niet of het me echt stoort."

Denis Demeyer tenslotte stelde dat de positie van de behoudsgezinde in Brugge wellicht moreel troostend is, maar intellektueel in elk geval onkomfortabel: „Persé willen behouden is het stoppen van de geschiedenis, het stilleggen van elke vorm van leven, zoals een stilleven in het Frans niet voor niets nature morte heet".

Warrig

Na dergelijke veelbelovende uitgangspunten had men zich aan een spetterend debat kunnen verwachten, maar deze verwachting kwam er niet altijd uit. Om te beginnen bleek dat een aantal panelleden – zoals Charles Vermeersch – in dit toneelstuk doelbewust voor de rol van de hofnar hadden gekozen, terwijl anderzijds regisseur Kennis niet altijd kon beletten dat de eminente sprekers in de diskussie voortdurend architektonische en stedebouwkundige niveau's door mekaar haalden: het betoog kreeg dan ook vaak – en allicht ongewild – de grilligheid mee van de aloude en eerbiedwaardige Brugse straatjes.

Zeker, er vielen her en der nog pareltjes van uitspraken te noteren en het betoog was voor Brugge in elk geval uitdagend en interessant. Al kreeg men soms toch de indruk dat bij de heren architekten en stedebouwkundigen de volgende mening overheerste: „Ho, wat zouden we toch van Brugge kunnen maken, als er niet die vervelende, reaktionaire en bekrompen Bruggelingen waren."

Dat riep bij de buitenstaander alvast de herinnering op aan die oude, maar heden ten dage wel erg aktuele zinsnede van Bertold Brecht: „De regeerders zijn zeer ontevreden over het volk. Als het volk niet tot inkeer komt, dan zal de regering het volk moeten ontbinden en een ander volk verkiezen."

Eric VAN HOVE

OPZET

Het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en het Genootschap Planologie van de K.VIV gaan in deze studiecyclus weer op zoek naar "kwaliteit in de praktijk van de stedebouw".

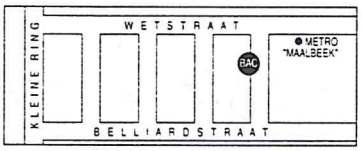
De bedoeling is, net als in de studiecyclus van 1989, boeiende stedebouwkundige projekten en realisaties beter te laten kennen in Vlaanderen.

Deze studiedagen zijn een samenwerking tussen het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap - Algemene Administratieve Diensten Vormingsdienst en de Administratie voor Ruimtelijke Ordening en Leefmilieu - en het Genootschap Planologie van het Technologisch Instituut van de Koninklijke Vlaamse Ingenieursvereniging (K.VIV).

PRAKTISCH

DATA
wo 28 februari 1990
do 5 april 1990
do 14 juni 1990
van 9u30 tot 17u

PLAATS
AUDITORIUM BAC
Trierstraat 25
1040 BRUSSEL

DEELNEMINGSBIJDRAGEN

	per dag	3 dagen
Lid K.VIV of ambtenaar Vlaamse Gemeenschap	1250	3500
Studenten of werkzoekenden	600	1500
Anderen	1500	4200
Lunch	300	900

Inklusief koffie en dokumentatie
De deelnemingsbijdrage is te betalen na ontvangst van een faktuur.
Bij annulering tot 1 week voor de aanvang zal 25% van de deelnemingsbijdrage in rekening worden gebracht.
Bij latere annulering zal 100% in rekening worden gebracht.

INLICHTINGEN

VLAAMSE GEMEENSCHAP
Markiesstraat 1
1000 Brussel
De Heer Chr. Dierickx
Tel. (02) 507 41 96

K.VIV
Desguinlei 214
2018 Antwerpen
Mevrouw Chr. Mortelmans
Tel. (03) 216 09 96

OP ZOEK NAAR KWALITEIT IN DE PRAKTIJK VAN DE STEDEBOUW

AUDITORIUM BAC
TRIERSTRAAT, 25
1040 BRUSSEL

KWALITEIT VOOR RUIMTE VOOR KWALITEIT

1990

STUDIECYCLUS

28 FEBRUARI	5 APRIL	14 JUNI
STEDEBOUW IN KLEINE KERNEN	VAN FABRIEK TOT STAD	GROOTSTEDELIJK DENKEN IN VLAANDEREN
KOEKELARE WEST-VLAANDEREN	SPHINX-TERREIN, MAASTRICHT ARCH. JO COENEN	GROOTSTADSPLAN BRUSSEL ST.LUKAS WERKGEMEENSCHAP
MONTE CARASSO ZWITSERLAND ARCH. LUIGI SNOZZI	VAARTKOM, LEUVEN IR ARCH. MARCEL SMETS	ANTWERPEN STRUKTUURPLAN STAD AAN DE STROOM CULTUREEL HOOFDSTAD VAN EUROPA

28 FEBRUARI 1990

STEDEBOUW IN KLEINE KERNEN.

KOEKELARE - MONTE CARASSO (ZWITSERLAND)

Studiedagen over stedebouw handelen meestal over kleine of grote steden. Maar ook in kleine kernen wordt er dag na dag verder gebouwd. Dikwijls gebeurt dit "stiptend" bouwaanvraag na bouwaanvraag, verkavelingsaanvraag na verkavelingsaanvraag. Maar soms ook gebeurt dit gericht, met een duidelijke visie. Voorbeelden zijn Koekelare in West-Vlaanderen en Monte Carasso in Zwitserland.

Het Westvlaamse Koekelare is een gemeente met 7500 inwoners. Koekelare leidt reeds 15 jaar op een zeer bewuste manier haar ruimtelijke ontwikkeling. In de zeventiger jaren kwamen een aantal gemeentelijke verkavelingen tot stand met aanzetten tot een eigentijdse herkenbare straatwandarchitektuur in samenhang met een verblijfsvriendelijk openbaar domein. Vanaf 1985 werd alle aandacht gevestigd op de renovatie van de dorpskern zelf, hetgeen resulteerde in de recente uitvoering van het woon- en winkelcentrum "De Platse" en de heraanleg van het bijhorende marktplein en Dorpsstraat. Een kleine groep van beleidsmensen en ontwerpers, die sterk geloven in de gemeentelijke autonomie, het gemeentelijk initiatief en in de handelend gerichte stedebouwkundige aanpak, leidt er het proces.

Monte Carasso is een zuidzwitsers dorp met 1600 inwoners. In 1977 werd architekt Luigi Snozzi door het gemeentebestuur belast met de voorstudie voor het bouwen van een nieuwe dorpsschool. Hij plande ze in het centrum van het dorp, in tegenstelling met het ontwikkelingsplan, dat deze school aan de periferie had voorzien. Hij ontwikkelde tegelijkertijd een volledig programma voor de reorganisatie van het dorpscentrum en vertaalde dit in een krachtig stedebouwkundig plan. Dit voorstel werd het nieuwe richtplan voor de ontwikkeling van Monte Carasso.

Inleiders
Koekelare
-R. Meerssemant: schepen R.O.
-R. Goethals: gemeentesekretaris
-P. Gellynck: stedebouwkundige WITAB
-F. De Rynck: KUL
Monte Carasso
-L. Snozzi: architekt te Locarno en hoogleraar aan de Politechnico Federale di Losanna
Evaluatie: Ch. Vermeersch, hoogleraar stedebouw RUG
Dagkoördinatie
-P. Gellynck: stedebouwkundige WITAB

5 APRIL 1990

VAN FABRIEK TOT STAD.

SPHINX-CERAMIQUE TERREIN, MAASTRICHT
VAARTKOM, LEUVEN

De laatste jaren vallen er weer gaten in onze steden. Geen doorbraken meer voor nieuwe wegen, maar grote komplexen die hun funkties gelijdelijk zien wegvloeien of waar alle aktiviteiten worden gestaakt. Fabrieksterreinen vormen tussen deze "urban voids" een belangrijke kategorie. Omwille van faillissement, verplaatste produktie, moeilijke bereikbaarheid, omgevingshinder, enz., verlaten vele bedrijven hun oorspronkelijke vestigingsplaats. Fabrieksterreinen zijn de nieuwe braakgronden, klaar voor ontginning. Verschillende benaderingen zijn mogelijk.

Jo Coenen ontwierp een stedebouwkundig plan voor een terrein van 23 ha, dat zal vrijkomen nadat de nv. Koninklijke Sphinx haar produktie heeft teruggetrokken. Wanneer het ontwerp vanaf 1991 gerealiseerd wordt, zal er een strukturerende rol uitgaan van de geprojekteerde verbinding tussen de binnenstad en de Randwijk (congrescentrum en universiteit). Maastricht zal groeien met 1 500 woningen, 70 000 m2 kantoorruimte, 5 000 m2 winkels, 20 000 m2 hotelruimte en 20 000 m2 kulturele bestemmingen, grotendeels in nieuwe gebouwen.

Marcel Smets bestudeert een terrein waar meer gebouwen zullen behouden blijven. De Vaartkom is lange tijd het industriegebied van Leuven geweest. Geleidelijk liepen grote komplexen leeg en begon het verval. Eventueel nieuwe kandidaat-bestemmingen bleken niet in overeenstemming te zijn met het geldend BPA. Het ontwikkelingsplan dat zich opdrong staat voor de vragen hoe diensten, distributieondernemingen en kleine bedrijven kunnen aangetrokken worden en in de zone geïntegreerd worden, hoe grote bedrijven zoals Stella Artois uit de binnenstad kunnen verdwijnen en vervangen worden door woningen, kantoren, KMO's en rekreatie.

Inleiders
Maastricht
-Jo Coenen: architekt te Eindhoven, hoogleraar architektuur en ontwerpen aan de Technische Universitat te Karlsruhe
Leuven
-Marcel Smets: hoogleraar stedebouw en stadsvernieuwing aan de Katholieke Universiteit Leuven en verantwoordelijke "projekteam Stadsontwerp"
Dagkoördinatie
-Jan Schreurs: direkteur fysische planning K.U.Leuven en docent aan het H.A.I.R. Antwerpen
-Marc Martens: architekt te Leuven

14 JUNI 1990

GROOTSTEDELIJK DENKEN IN VLAANDEREN.

GROOTSTADSPLAN BRUSSEL - ANTWERPEN

Gedurende een periode van 20 jaar zijn er voor onze grote steden in Vlaanderen nagenoeg geen plannen meer ontwikkeld die probeerden vat te krijgen op de stad in haar totaliteit. Maar het grootstedelijk denken is in Vlaanderen terug van weggeweest.

De St-Lukaswerkgemeenschap publiceerde in 1987 het Grootstadsplan Brussel. Dit plan is een poging om op een heldere en eenvoudige manier de ontwikkeling te schetsen en ook vorm te geven, die Brussel nodig heeft om uit te groeien tot een Europese grootstad. Aan de uitbouw van die aktiviteiten, die Brussel tot grootstad maken, wordt veel aandacht besteed. Er wordt geprobeerd om deze op een evenwichtige manier in de Brusselse ruimte in te passen en ze de nodige ontwikkelingskansen te geven. Daarnaast wordt aangegeven hoe de konflikten tussen bewoner en bezoeker moeten worden aangepakt en wordt er een globaal verkeersmodel voor de hoofdstad uitgewerkt.

In Antwerpen lopen er 3 initiatieven.
Voor het hele grondgebied wordt een globaal struktuurplan uitgewerkt. Het formuleert een globale visie en een ruimtelijk koncept en een aktieplan op korte termijn. Het dient als overlegdokument voor alle betrokkenen.
Het initiatief "Stad aan de Stroom" pikt in op de noodzaak de band stad-stroom te verstevigen en oude havengebieden een nieuwe bestemming te geven. Het is een manifestatie die voor volgende decennia de grondslag wil leggen voor konkrete realisaties en Antwerpen het nieuwe millennium wil inleiden als een levendige, bruisende stad aan de stroom.
In 1993 is Antwerpen "Kulturele Hoofdstad" van Europa. Antwerpen wil zich tonen als belangrijk handels- en kultureel centrum. Hierin wordt kultuur in de brede betekenis geïnterpreteerd. De ruimtelijke kwaliteit maakt er deel van uit.

Inleiders
Brussel
-Evert Lagrou: stedebouwkundige St-Lukaswerkgemeenschap
-Lode Jansens: architekt St-Lukaswerkgemeenschap
Antwerpen
-Peter Vermeulen: stedebouwkundige vzw Stramien
-Jef Van den Broeck: stedebouwkundige docent H.A.I.R.
-Mark Swyngedouw: voorzitter Kulturele Raad Antwerpen
Dagkoördinatie
-Jef Vanreusel: stedebouwkundige docent H.A.I.R.

uit de DE MORGEN

SCHRIK VOOR KONFRONTATIE

Bouwen in Brugge: een 'ziekelijk' respekt voor het verleden

In 1930 zei de bekende architekt Huib Hoste op een debatavond in Brugge: "Het ziekelijke respekt voor het verleden is de oorzaak van grote architekturale flaters. Brugge wordt een dood museum, onaangepast aan de noden van de tijd en de maatschappij". Zestig jaar later is de controverse rond het bouwen in Brugge nog altijd even groot, zoniet nog groter.

Met deze herinnering aan Huib Hoste opende Philip Cardinael namens Archipel, een vereniging van Brugse architekten, onlangs een debat over de Brugse bouwproblematiek. En dat men er ook deze keer niet zou uitgeraken, liet de titel van deze debatavond reeds vermoeden: 'Een ultieme hallucinatie'.

Cardinael liet het daar echter niet bij: "Bij elke bouwoperatie wordt elke baksteen zeven maal omgedraaid, gewikt en gewogen en meestal oud genoeg bevonden. Elk huisje uit de 15de, 16de, 17de, 18de en 19de eeuw wordt bijna sakraal gekoesterd en bewaard, beschermd, gerestaureerd en vooral bespekuleerd.

In Antwerpen is er nationale heibel omwille van het slopen van de Koninklijke Stapelhuizen. Maar in Brugge werd vijf jaar geleden, ondanks hevig plaatselijk protest de oude gistfabriek gesloopt. 't Was toch maar een lelijk gebouw uit de twintigste eeuw. Zes maanden geleden verpast. Konserveren is de opdracht. "In een museum vervangt men de Vlaamse primitieven toch ook niet door moderne schilderkunst", zo verdedigt hij zijn stelling. "Het is ons van kindsbeen af ingelepeld geweest dat we op dat vlak behoudsgezind moeten zijn".

Volgens kunsthistoricus-journalist Piet Swimberge kan bouwen en renoveren, en bijgevolg ook hedendaagse architektuur, niet los gezien worden van de problematiek van de leefbaarheid van een stad. Er kan gediskussieerd worden worden over de architektuur, maar veel belangrijker vindt hij de diskussie over de impact van een gebouw op de woonomgeving in de binnenstad.

"In heel wat historische steden laat men de kern met rust en bouwt men een nieuwe stad daarrond. In Brugge kan dat blijkbaar niet. Er wordt hier veel afgebroken, niet om de hedendaagse architektuur een kans te geven, maar voor de poen van bouwpromotoren en projektontwikkelaars."

En professor Charles Vermeersch, ingenieur-architekt en doctor in de stedebouw en ruimtelijke ordening: "Brugge is een typisch voorbeeld hoe een dwangmatige gezelligheidscultus al te gemakkelijk gehanteerd wordt bij projekten in historische steden, perten op het vlak van stedebouw en architektuur en dat is volgens hem meestal het geval niet. "Mensen die absoluut niet op de hoogte zijn van de huidige tendenzen, van wat de hedendaagse expressie is van architektuur, hoe kunnen zij daar nu over gaan oordelen? Men kan in dergelijke kommissies bij wijze van spreken zowel apotekers als beenhouwers aantreffen. En die mensen gaan nu eens oordelen over bepaalde ingrepen in het stadsbeeld."

"Als de armen van de architekt worden afgesneden, dan is het niet denkbeeldig dat het resultaat op een geaborteerd kind lijkt. De hedendaagse projekten in Brugge, waaraan zoveel mensen zich ergeren, zijn nog zeer braafjes. Ze zijn vaak mossel noch vis. Het koncept moet op een andere manier geïntegreerd worden dan het louter kijken naar wat er naast staat. Ik kijk ook naar de omgeving maar dan op een abstrakte manier."

"Als een architekt de kortste weg wil bewandelen, bv. omdat hij een haastige opdrachtgever heeft, en wil vermijden dat hij zijn werk tien maal moet aanpassen, dan zal hij van meet af aan een aantal zaken incalculeren, waardoor hij gemakkelijk die "filters" kan passeren. Dat is vanzelfsprekend niet de goeie weg om de kreativiteit aan te wakkeren. Hoogbouw bv. is uit den boze in Brugge. Is dat een goeie zaak? Dat moet volgens mij bekeken worden. Ik sluit hoogbouw in een stad als Brugge absoluut niet uit. Ik sluit trouwens niets uit. Er mogen bepaalde konfrontaties aangegaan worden. Dat zie ik zelfs als één van de taken van de architekt."

"Brugge is een mooi geheel op zichzelf, het zou dus jammer zijn om dat kapot te maken. Maar dat betekent niet dat er geen bepaalde konfrontaties mogen worden aangegaan, maar dan wel op een heel luciede manier. deden hun intrede... Ondertussen is in Brugge heel wat veranderd. De leegstand is onder de drempel van 3 pct. gedaald en krotwoningen zijn nagenoeg volledig uit het stadsbeeld verdwenen. Toch meent Andries Van den Abeele dat de toestand momenteel op heel veel punten uit de hand gelopen is.

"Ik denk aan de hoogbouw. In het struktuurplan waren we afgestapt van gebouwen met vijf bouwlagen, omdat het vrijwel onmogelijk is om dit in het Brugse kader in te passen, maar ook en vooral omdat hierdoor de woonleefbaarheid wordt aangetast. Nu duiken ze weer op. Het grote gevaar is dat eenstad altijd bestuurd wordt met precedenten. Hoe kan je de ene bouwpromotor verbieden, wat je aan de andere hebt toegestaan."

"Ik durf om het even wie uitdagen om in het Brugse stadscentrum, los van de historische gebouwen, hoogbouw op te sporen", zo reageert schepen Jean Van den Bilcke. "Men zal er geen vinden. Bij de beoordeling van een bouwaanvrag wordt in de eerste plaats rekening gehouden met het straat- en stadsbeeld.

Anderzijds moet men vaststellen dat door de stijgende marktprijzen iedereen zo'n zwaar mogelijk programma probeert te realizeren. Het principe is drie bouwlagen plus dak in de binnenstad, en vier bouwlagen plus dak langs de invalswegen. Twee bouwlagen kunnen er dus drie worden, als de kroonlijst en de nok van het dak aansluiten op die van de belendende gebouwen.

Wij opteren niet voor BPA's in de binnenstad, omdat ze in de praktijk onwerkbaar blijken. Voor gelokaliseerde zones die impact hebben op de leefbaarheid van een bouwblok, worden wel deelplannen gemaakt. Sommigen stellen dan ook voor om dat voor de gehele binnenstad te

tijdse materialen van wat er ooit eens moet gestaan hebben.

Deze panden kunnen volgens mij veel beter plaats maken voor eigentijdse nieuwbouw. Waarom zou er op het einde van de 20ste eeuw geen goeie architektuur kunnen bedreven worden. Waarom zou men binnen honderd jaar niet naar Brugge kunnen komen om een pand uit 1990 te bewonderen."

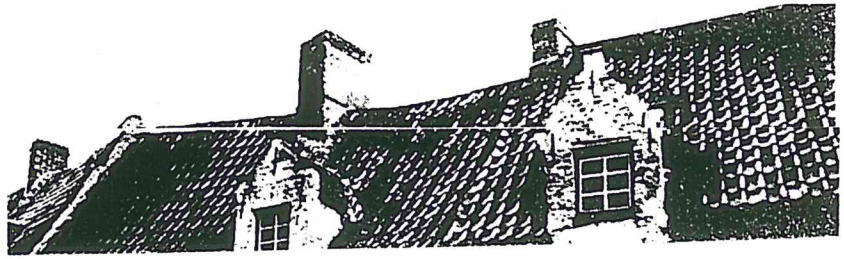
"In de Carmersstraat zijn om veiligheidsredenen drie huisjes op politiebevel gesloopt. Meteen groot protest omdat deze "waardevolle panden" uit de 16de en 17de eeuw werden afgebroken. Uiteindelijk ben ik voor dat protest bezweken en hebben we de rekonstruktie geëist. Wel, we zullen eens zien wat het resultaat zal zijn. Het zal inderdaad niet storen in het straatbeeld, maar dat is toch pure neparchitektuur.

Er wordt een grote inspanning geleverd voor wat nog te redden valt, maar op het ogenblik dat het niet meer kan, moet je dat dan nog gaan rekonstrueren. Er zijn zelfs mensen die plannen indienen om iets te rekonstrueren dat er nooit gestaan heeft.

Ik kan u trapgevels tonen in Brugge die in de laatste decennia gebouwd zijn. Ik heb daar grote moeite mee. Ook in de architektuur

Stefaan Beel: 'Konfrontaties aangaan'. (Foto Michel Vanneuville)

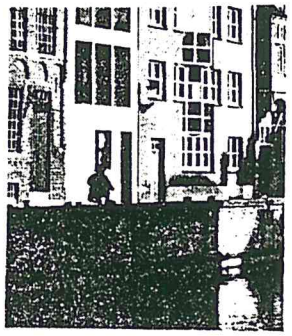
tav de auteur :
ARCHIPEL is geen vereniging voor Brugse architekten, maar een architektuurvereniging die bijeenkomt in Brugge.

scheen in het Engelse weekblad Architectural Journal een biezonder rijk gedokumenteerd artikel over het nieuwe bouwen te Brugge, dat veel goede punten scoort. Zes dagen geleden reed ik weer achter een auto waarop een sticker kleefde: "Ik haat moderne gevels te Brugge".

In 1877 reikte de stad Brugge de eerste subsidie uit voor de restauratie van een privé-eigendom. Deze 'Monumentenzorg' avant la lettre heeft grotendeels te maken met het feit dat Brugge in de 19de eeuw een arme stad was. Ze had immers de industriële revolutie gemist, en zocht dan ook naar andere bronnen van inkomsten. Zo had men destijds gemerkt dat de Engelsen op hun doortocht naar het slagveld van Waterloo nogal wat belangstelling hadden voor de 'slapende stad' Brugge. Ook koning Leopold II liet zich niet onbetuigd. Hij spoorde het stadsbestuur aan om naar het voorbeeld van de Duitse stad Nürenberg herstellingen en restauraties uit te voeren, zodat Brugge één groot openluchtmuseum zou worden.

Het bewaren van het middeleeuwse stadsbeeld was de voornaamste doelstelling van het toenmalig stadsbestuur. Al kunnen er bij de restauraties van toen veel vragen gesteld worden, daardoor is er wel een konstante zorg ontstaan voor het stadsbeeld. Ze is echter ook verantwoordelijk voor het stilvallen het 'eigentijdse' bouwen. Vanaf deze periode heeft Brugge een zeer gevaarlijke evolutie gekend. Banale namaakarchitektuur en valse restauraties vieren zelfs nu nog hoogtij. Luk Constandt, hoofd van de dienst Monumentenzorg en Stadsvernieuwing vergeleek Brugge ooit met een antiquair, die in zijn winkel stiekem (heel) wat namaak tussen zijn autentieke stukken plaatst.

Sedert enkele jaren wil men de hedendaagse architektuur in Brugge, vooral onder impuls van schepen Jean Van den Bilcke nieuwe kansen bieden. Hier en daar verschijnen in het stadsbeeld eigentijdse konstrukties, maar dat geeft aanleiding tot verhitte diskussies. Bovendien blijven sommigen de droom van Leopold II nog altijd trouw. Zo stelt Bob Vanhaverbeke, voorzitter van 'Brugge die Scone' onomwonden dat Brugge een openluchtmuseum is en dat dit 'zieke museum' in geen enkel teoretisch model van moderne architektuur

Aan de Spiegelrei ligt het meest omstreden gebouw van Brugge.

wat onvermijdelijk voor een geestdodende censuur op de verbeelding zorgt".
Hij zet zich fel af tegen het Brugs konservatisme, dat "een beetje kneuterigheid", een 'Oud België', een "museum met een immens grote cafetaria" verkiest boven een stad als levend geheel. "Brugge heeft door zijn kultureel-historisch erfgoed enorme troeven, maar als je opteert voor een levende stad, dan moet die ook in haar vormgeving gelijkwaardig naast het verleden kunnen staan. Het is fout om nostalgisch naar het verleden te kijken. Want met dit valse fenomeen worden de kwaliteiten van het verleden onrecht aangedaan. Tussen oud en nieuw zijn er geen tegenstellingen. De enige vraag die zich stelt is of het nieuwe kwaliteit heeft, en dat is er volgens mij te weinig."
Met deze kwaliteitsvraag komen we meteen bij een ander diskussiepunt in het Brugse architektuurdebat, met name de 'betutteling' door allerhande kommissies en stuurgroepen, die er over moeten waken dat nieuwe projekten het straat- en stadsbeeld niet schaden. De plannen worden vaak zodanig 'gefilterd' dat zelfs de architekten niet meer gelukkig zijn met het eindresultaat. De architekten voelen zich geremd in hun kreativiteit. Daarom willen zij meer autonomie en meer verantwoordelijkheid krijgen. Men moet het risico – het resultaat kan trouwens ook slecht zijn – durven nemen.
De jonge Brugse architekt Stefaan Beel, die onlangs zijn "Recente werken" tentoon stelde in de Singel in Antwerpen en daarmee in mei naar Moskou trekt, is van oordeel dat er mensen met een duidelijke visie in deze kommissies moeten zetelen, ex-Meestal is het niet lucied omdat er zoveel kortzichtige belangen zijn."

De 'konservatieven' vinden dan weer dat architekten de kwalijke gewoonte hebben om overal hun stempel te willen op drukken. Hedendaagse koncepten zijn volgens hen vaak zo schreeuwerig, zo aanstellerig dat de homogeniteit van een stad als Brugge verstoord wordt. "Blijf van de Brugse binnenstad", zo stellen zij, "in de rand is er plaats genoeg om architekturale fantazieën bot te vieren".

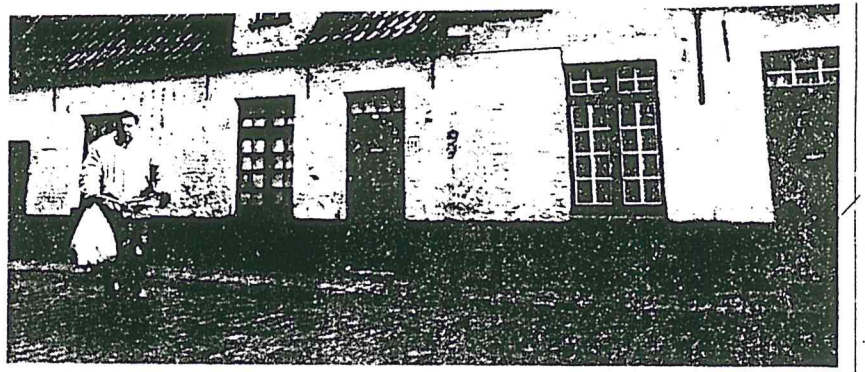
"De binnenstad met rust laten? Dat kan toch niet", reageert Stefaan Beel. Gelijk hoe heeft er op een bepaald ogenblik iemand nood aan een nieuw gebouw. Wat moet je dan doen? Een gebouw neerzetten, dat een kopie is van wat er naast staat. Dat is een gemakkelijkheidsoplossing en getuigt van weinig respekt voor de kwaliteit uit het verleden. Op een hedendaagse manier denken over zo'n stad is het moeilijkste wat er kan zijn. Maar ik voel mij verantwoordelijk om in mijn ontwerpen een bepaalde tijdsgeest uit te drukken."

De zogenaamde homogeniteit, die de "konservatieven" inroepen, kan trouwens ernstig in twijfel getrokken worden. De Brugse architektuur wordt nu eenmaal gekenmerkt door een veelheid aan stijlen. De oproep van de 'konservatieven' komt volgens hen neer op het stopzetten van de geschiedenis. Het 'museale Brugge' vinden zij niet onbelangrijk, maar secundair.

Of om het met de woorden van architekt Denis Van Impe te zeggen: "Brugge heeft twee gezichten, schoonheid en integriteit. De waarheid heeft ze achtergelaten, maar ik weet niet of het me echt stoort."

Eén van de felste opposanten is ongetwijfeld baron Andries Van den Abeele van de Marcus Gerardstichting, voormalig CVP-schepen en één van de grondleggers van het eens zo vermaarde struktuurplan. Dat struktuurplan was trouwens helemaal niet te vroeg gekomen. Brugge was een dode stad geworden. Vijftienhonderd van de achtduizend gebouwen in de binnenstad stonden leeg. Ganse wijken werden aan verkrotting en leegstand overgeleverd. Tientallen monumenten verdwenen. De banale namaakarchitektuur bloeide als nooit tevoren, maar ook de appartementsgebouwen van vijf tot zes bouwlagen doen, zodat je safe zit voor enkele jaren. Okee, maar daar moet je ook het personeel voor hebben. We gaan ons dan ook niet gaan bezig houden met het opmaken van deelplannen, waar vandaag geen vraag naar is. We gaan het wel doen als er een konkreet stedebouwkundig attest gevraagd wordt. Dus een struktuurplan in de zin van het uitwerken van teoretische modellen, is er niet meer, maar we zijn met een duidelijk beleidbezig waar elk elementje ingepast wordt en getoetst wordt aan een aantal criteria, die terug te vinden zijn in het dik boekdeel over de gemeentelijke bouwverordening."

Van den Abeele vindt ook dat er momenteel veel te gemakkelijk gebouwen worden afgebroken. Aan hem de vraag of men in Brugge nu eigenlijk alles moet bewaren, ook panden, die architekturaal van weinig smaak getuigen en bovendien weinig funktioneel zijn? Waarom zou men daar geen plaats creëren voor de bouw van hedendaagse komfortabele woningen?
Van den Abeele: "Gebouwen, merkwaardig of niet, moet men in principe tot aan het einde van hun fysische loopbaan laten staan, zelfs als ze afschuwelijk zijn. Dat geldt nog meer in een stad als Brugge, die de roeping heeft om een 'konservatiestad' te zijn. De stelling dat men niet alles moet behouden in Brugge leidt al heel snel tot het afbreken van merkwaardige gebouwen. En dat is de jongste vier jaren weer meer en meer voorgekomen. Dat doet mij denken aan de jaren vijftig toen in Brugge enorm veel waardevolle gebouwen verdwenen zijn, zoals de Smedenkapel, de Elisabethkapel, de Romaanse toren van het Sint-Donaascomplex op de Burg, tientallen huizen uit de 16de, 17de en 18de eeuw...
Nu gaat het blijkbaar weer even gemakkelijk als toen. Langs de Lange Rei wordt een 17de-eeuws gebouw afgebroken, de stad geeft het slechte voorbeeld door zelf twee 18de-eeuwse panden af te breken in de Philipstockstraat, evenals drie formidabele huizen uit de 16de en 17de eeuw in de Carmerstraat. In de Rolweg wou men enkele 17de-eeuwse huisjes afbreken..."
Hiermee verschilt hij duidelijk van mening met zijn opvolger Jean Van den Bilcke: "Wat waardevol is moet behouden blijven, maar als het pand bouwfysisch zo slecht is, ben ik zeker niet voor het nabootsen met eigen-

Protest keldert hedendaagse architektuur in de Rolweg. (Foto Paul Verstreken)

moet je eerlijk blijven. Er zijn panden die 25 jaar leeg staan, die bouwfysisch zeer slecht zijn. Niemand reageert. Maar als je voorstelt om ze te slopen, dan barst de bom."

Een tekenend voorbeeld is ongetwijfeld de Rolweg-affaire. In het kader van de beurs 'Bouwen Wonen Nu' wordt een architektuurwedstrijd georganizeerd voor de realizatie van een woning met één bouwlaag op de plaats van drie 17de-eeuwse huisjes in de Rolweg, eigendom van de stad.

Alhoewel één van de grootste opposanten in de jury zetelt (nvdr. Andries Van den Abeele) is er geen reaktie op de eventuele sloping van deze huisjes.

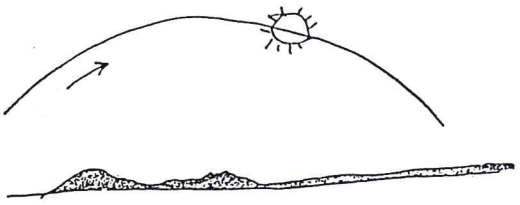
Pas als de ganse procedure doorlopen is en de aanbesteding voorbij, breekt de hel los, en wordt het stadsbestuur zwaar onder vuur genomen omdat ze drie merkwaardige 17de-eeuwse huisjes wil afbreken. Onder druk van het hevig protest, 'bevriest' het schepenkollege het projekt.

"Toegegeven, de architekt zorgde voor een heel aparte, bijna Japans aandoende benadering, maar het paste volkomen in het straatbeeld", aldus Jean Van den Bilcke. "Waarom kan dit dan niet? Omdat het nu toevallig een 17de eeuws gevel is? Men zal in het beste geval deze gevel kunnen restaureren, maar veelwaarschijnlijker lijkt rekonstrueren, terwijl het kompleet onmogelijk is om daarachter nog iets overeind te houden. Resultaat, men zal een stuk van de gevel kunnen behouden met een komplete nieuwbouw daarachter. Zijn dat nu de verdedigers van de grote eerlijkheid in de architektuur?"

Leo Bonte

Schepen Van den Bilcke stoot 'behoudsgezind' Brugge voor het hoofd. (Foto Michel Vanneuville)

archipel

ARCHIPEL LEDENLIJST

0090 ALLEWAERT Jozef
b.b. ingenieur
Damse Vaart West 1
8350 Damme (Oostkerke)

0045 ARCHITEKTENUNIE
St-Paulusstraat 39
2000 Antwerpen

0107 BAINES Georges
architekt
Ambtmanstraat 14
2000 Antwerpen

0026 BERTEN Ignace
lichtadviseur
Torhoutsesteenweg 105
8200 Brugge (St-Andries)

0030 BEYNE Johan
architekt
Lippenslaan 377, bus 6
8300 Knokke-heist

0080 BRAL Johan
student-architekt
Hoeksken 49
9050 Evergem

0047 BREYNE Toon
ingenieur-architekt
Jan Vanderghotelaan 11
8900 Ieper

0002 CARDINAEL Philip
architekt
Veldstraat 65
8200 Brugge (St-Michiels)

0072 CARDOEN Marc
architekt
Pluimenlaan 15
8900 Ieper

0014 CHRISTIAENS Lut
architekt
Jan Miraelstraat 2A
8000 Brugge

0101 CLAEYS Yvan
architekt
Grote Moerstraat 57
8200 Brugge (St-Andries)

0097 CO-ART, (dhr W.Watty)
kunstcentrum
Karel Janssenslaan 29, bus 10
8400 Oostende

0067 COBBAERT Jean-Pierre
zaakvoerder
Troonstraat 66
8400 Oostende

0055 COKELAERE Johan
ir.arch.-stagiair
Paul Lebrunstraat 33
3000 Leuven

0019 COTTENIER Pascal
architekt & student
Dronckaertstraat 386
8520 Menen (Lauwe)

0064 COUTANT Jean-Marie
ingenieur-architekt
Landkouterssteenweg 4
9220 Merelbeke

0039 D'HESPEEL Mietje
(cfr lid 0038)
Kastanjeboomstraat 11
8000 Brugge

0038 D'HESPEEL Ronny
ingenieur-architekt
Kastanjeboomstraat 11
8000 Brugge

0103 D'HONDT Stefaan
binnenhuisarchitekt
Maria Van Boergondielaan 29
8000 Brugge

0017 DEBAERE Karel
ingenieur-architekt
Kleine Pontestraat 66
8510 Marke

0057 DEBROCK Roland
Lippenslaan 292
8300 Knokke-Heist

0104 DEBRUYNE Gino
ingenieur-architekt
Lane 60
8000 Brugge

0031 DEBUSSCHERE Jan
architekt
Plantenstraat 19
8400 Oostende

0102 DEBUYCK Jan
architekt-stagiair
Kortrijkstraat 130
8630 Wevelgem (Gullegem)

0015 DEGEYNDT
3de Industriezone 111
9440 Erembodegem (Aalst)

0119 DEGEYTER Arthur
architekt
Zeeweg 73
8200 Brugge (St-Andries)

0023 DEHULLU Philippe
architekt
Stasegemdorp 151
8730 Harelbeke

0106 DELAERE Dirk
architekt
Pastorijstraat 7
8890 Tielt (Aarsele)

0112 DELAERE Johan
ingenieur-architekt
Generaal van Merlenstraat 29
2600 Berchem (Antwerpen)

0122 DELANGHE Michel
architekt
Toekomststraat 2
8400 Oostende

0008 DELIE Luc
architekt
Handelstraat 47
8800 Roeselare

0084 DEMEYER Luc
architekt-stagiair
Kapellestraat 37
8020 Oostkamp

0048 DEMEYER Mark
ingenieur-architekt
Nieuwstraat 68
8948 Kemmel

0029 DEMEYER Thierry
architekt
Bruggestraat 22
8080 Ruiselede

0082 DEPUYDT Joseph
b.b. ingenieur
Oude Kerkstraat 62
8200 Brugge (St-Michiels)

0022 DEPUYDT José
architekt
Huikstraat 1
2000 Antwerpen

0127 DEROOSE Paul
tuinarchitekt
Stationstraat 166
8220 Jabbeke

0009 DERYCKERE Bernard
architekt
Kaplotestraat 12a
8050 Wingene

0006 DESCHACHT Freddy
ingenieur-architekt
Poekestraat 1
8080 Ruiselede

0010 DESCHILDRE José
architekt & expert
Wenninckstraat 10
8900 Ieper

0079 DESIMPELAERE Werner
architekt-stedeb.
Zuiderakker 1
8310 Brugge (St-Kruis)

0096 DEVOLDER Geert
architekt
Senator Coolestraat 6
8500 Kortrijk

0075 DEVOS Luc
architekt
Jan Breydelstraat 16
9000 Gent

0110 DEVRIENDT Willy
architekt
Pollaertstraat 6
8178 Woumen (Diksmuide)

0094 DEWITTE Herman
architekt
Spoorwegstraat 15
9120 Destelbergen

0113 DUGARDYN Antoine
architekt-stagiair
Spinolarei 10
8000 Brugge

0081 EGGERMONT Wilfried
architekt
Mazestraat 38
9910 Mariakerke (Gent)

0001 FELIX Marc
ingenieur-architekt
Stokkellaan 116
8400 Oostende

0054 FISCHER Johan
ir.arch.-stagiair
Molenstraat 92
8401 Bredene

0086 GARMYN Piet
architekt
Kwekerstraat 36
8000 Brugge

0053 GEERAERT Yves
architekt-stagiair
Kapelhoekstraat 4
8511 Kortrijk (Aalbeke)

0074 GELLINCK Piet
architekt
Goezeputstraat 31
8000 Brugge

0105 GHYSSAERT Axel
architekt
Doolhofweg 7
8310 Brugge (St-Kruis)

0024 GLORIEUX Luc
ingenieur-architekt
Eendrachtstraat 85
8400 Oostende

0129 GODDERIS Piet
architekt
Generaal Lemanlaan 124
8320 Brugge (Assebroek)

0109 HAGEN Louis
architekt-lesgever
Nijverheidskaai 43
9110 Gent (St-Amandsberg)

0121 HUTSEBAUT L.
architekt
Sylvain Van der Guchtlaan 16
9300 Aalst

0018 HUVAERE Eddy
student architektuur
Steenstraat 33
8851 Ardooie

0052 JACOBUS Paul
architekt-stagiair
Ieperstraat 80
8400 Oostende

0126 JANSSENS-DEBORCHGRAVE Jo
Grote Leiestraat 30
8570 Anzegem

0124 JULT Herman
architekt
Gravin Johannastraat 31
9000 Gent

0123 KAIJSER Boudewijn student-architekt	Diezestraat 20 Terneuzen (Z-Vl) NEDERL.
0120 LAHAYE Johan notaris	Karel Janssenslaan 31 8400 Oostende
0040 LANTSOGHT Karel architekt	Gulden Vlieslaan 35 8000 Brugge
0050 LEROUGE Jean-Claude binnenhuisarchitekt	Everstraat 41 9110 Gent (St-Amandsberg)
0063 MAENE André architekt	Polderstraat 35 8310 Brugge (St-Kruis)
0032 MAES Franki architekt	Frans Musinstraat 40 8400 Oostende
0091 MAES Luc architekt	Lavendelstraat 3 8040 Ruddervoorde (Oostkamp)
0036 MAES Luc architekt	Henri Serruyslaan 22 8400 Oostende
0025 MANESSE Dirk architekt	Peter Benoitlaan 66 9219 Gentbrugge
0118 MARKEY Herman architekt	Molenmeers 48 8000 Brugge
0069 MICHIELS Didier interieur-architekt	Brabantdam 201 9000 Gent
0034 MISSINE Bernard architekt	Minderbroedersstraat 7 8000 Brugge
0115 MISSINE Yvan architekt-stagiair	Nieuwstraat 2 8070 Lichtervelde
0116 NEUCKERMANS Herman ingenieur-architekt	Huttelaan 244 3030 Heverlee
0037 OLIVIER Eddy architekt	Veeweide 38 8200 Brugge 2
0004 OSTIN Jean-Pierre ingenieur-architekt	Sangattenstraat 8 8460 Koksijde
0027 OTTEVAERE Bernard architektuur	St.Petrus en Paulusstraat 22 8810 Roeselare (Rumbeke)
0092 PATTYN Leopold architekt sted.	Zeeweg Zuid 3 8260 Aartrijke
0028 PELEMAN Hildegard boekhandel copyright	Jacobijnenstraat 8 9000 Gent
0068 PILLEN Rik E.G.M. architekt-stedeb.	Van Goethemstraat 39 9220 Merelbeke
0061 POELAERT Katelijne architekt	Schakespearelaan 2 8420 Den Haan
0049 RAVEEL Roger kunstenaar	Hoevestraat 14 9860 Machelen (Zulte)
0035 REYNAERT Rik architekt-stagiair	Luxemburgstraat 8 9000 Gent
0089 SAELENS Laurette	Sportstraat 49 8400 Oostende
0076 SAELENS Patrick architekt	Adolf Baeyensstraat 152 9110 Gent - St-Amandsberg
0114 SALENS Pol architekt	Polderstraat 15 8310 Brugge (St-Kruis)
0005 SCHERPEREEL Hendrik architekt	Beisbroekdreef 16 8202 Jabbeke (Varsenare)
0044 SERCK Francis architekt	Visserij 16 9000 Gent
0011 SOHIER Fernand architekt	Manitobalaan 26 bus 9 8200 Brugge (St-Andries)
0073 STELLEMANS Marc	Pieter Baesstraat 5 8700 Izegem
0042 STOOP Monique architekt	Begijnhoflaan 59 9000 Gent
0083 STROOBANDT Pascal architekt	Benedictijnenstraat 35 8320 Brugge (Assebroek)
0012 SUPPLY Wim architekt	Oude Zak 47 8000 Brugge
0078 TANGHE Jan prof.arch.sted.	Jan De Clerckstraat 2 b 8400 Oostende
0093 TRYBOU Johan ingenieur-architekt	Zandvoordsestraat 62 8230 Oudenburg
0060 VANACKERE Karel architekt	Shakespearelaan 2 8420 Den Haan
0007 VANASSCHE Eugène architekt	Gistelsteenweg 539 8220 Jabbeke
0033 VANBECELAERE Dirk architekt	Ieperse Steenweg 10 8480 Veurne
0043 VANBIERVLIET Erik architekt	St-Annarei 11 8000 Brugge
0071 VANDEKERCKHOVE Ansfried architekt	Kleine Ieperstraat 40 8640 Wevelgem (Moorsele)
0021 VANDEKERCKHOVE Willy aannemer	Stationsstraat 109a 8220 Jabbeke
0020 VANDENABEELE Gery architekt	Baron Ruzettelaan 158 8320 Brugge (Assebroek)
0100 VANDENBERGE Ronald ingenieur-architekt	Gouden Boomstraat 12 8000 Brugge
0056 VANDENBERGHE Johan architekt	Trapstraat 42 9620 Zottegem
0065 VANDENBERGHE Paul ingenieur t.u.	Kerstrozenlaan 16 8400 Oostende
0087 VANDENBOGAERDE Jean architekt	Brakelstraat 25 9830 Sint-Martens-Latem
0070 VANDENBROUCKE Julia consultant	Kuipebosstraat 6 8768 St-Eloois-Winkel (Ledegem)
0108 VANDENBUSSCHE Georges architekt	Kerkebosstraat 2 8880 Tielt
0016 VANDENHEEDE René architekt	Prins Alexanderstraat 39 8320 Brugge (Assebroek)
0003 VANDEWALLE Jan architekt	St-Jansstraat 20 8000 Brugge
0058 VANEECKE Cecile	Verenigingstraat 105 8400 Oostende
0088 VANGORP Roland	Latemstraat 118 9830 St-Martens-Latem
0098 VANHAERENTS aannemer	Oude Gentweg 81 8100 Torhout
0130 VANIMPE Denis architekt	Predikherenlei 3 9000 Gent
0077 VANLANGENHOVE Michel architekt	Koningin Elisabethlaan 76 8000 Brugge
0085 VELGHE Ronny leraar plast.kunsten	Sportstraat 49 8400 Oostende
0059 VERHAEGHE Joris aannemer	Heidelbergstraat 2 8021 Loppem
0066 VERMANDER Christian landschapsarchitekt	Visserij 106 9000 Gent
0125 VERMEERSCH Charles gewoon hoogleraar	Moerkerkesteenweg 4 8340 Damme (Vivenkapelle)
0095 VERMEERSCH Luc architekt	Beenhouwersstraat 51 8000 Brugge
0051 VERSTAEN Bart architekt-stagiair	Kleitenstraat 7 8880 Tielt
0128 VERSTRAETE Willy architekt	Graslei 5 9000 Gent
0062 VERVENNE Loys directeur "bijloke"	Machelenstraat 12 9770 Kruishoutem
0099 VIERIN Piet architekt	Lange rei 18 8000 Brugge
0046 VLAEMINCK Sieg p/a P.H.A.I. socioloog	Universitaire Campus gebouw E 3610 Diepenbeek
0111 WEEKX Fons ingenieur-architekt	Magdalenalei 118 2130 Brasschaat
0041 WIJCKMANS Jan ir.arch.-stagiair	Prinses Paolalaan 16, bus 6 8320 Brugge (Assebroek)
0013 YPERMAN Dirk architekt	Stationsstraat 73 8240 Gistel

ARCHIPEL PROGRAMMA 89-90

1989

- VR 29 SEPTEMBER	"ONTWERPEN MET HART EN REDE" voordracht door MARC VAN DE STEEN interieur- en meubelontwerper
- VR 06 OKTOBER	architekt JEF VAN OEVELEN voordracht over eigen werk
- VR 20 OKTOBER	"JAPANSE TUINEN" voordracht door GUY LAURANT ind.ir tuinbouw
- VR 03 NOVEMBER	"SCENOGRAFIE" voordracht door architekt WERNER DE BONDT
- ZA 18 NOVEMBER	dagtrip HORTA EN JAPAN BRUSSEL bezoek aan Hotel Solvay, Van Eetvelde en Magasins Wauquez, tentoonstelling transfiguraties en Tokio plan. Rondleiding o.m. BARBARA VANDERWEE en JAN BRUGGEMANS
-ZA 02 DECEMBER	architekt MASSIMO PICA CIAMARRA (Napels) voordracht over eigen werk ism Bouwen Wonen Nu

1990

-VR 12 JANUARI	"DE VELE GEDAANTEN VAN HET MODERNE" LOOS EN DAS NEUE FRANKFURT voordracht door dr.ir. architekt HILDE HEYNEN
-VR 02 FEBRUARI	"BOUWEN TE BRUGGE. DE ULTIEME HALLUCINATIE..." paneelgesprek met moderator : WIM KENNIS, sprekers : PIET SWIMBERGHE, BOB VAN HAVERBEKE, SIEG VLAEMINCK, CHARLES VERMEERSCH, DENIS VAN IMPE, DIRK DE MEYER, Groeninge 35, Brugge om 20u.00
-VR 23 FEBRUARI	PARIS DECONSTRUCTIVISITED ...voordracht door architekt JOSE DEPUYDT 't Leerhuys, Groeninge 35 Brugge om 20u.00
-VR 16 MAART	"IBA - BERLIJN...GISTEREN, VANDAAG, MORGEN" voordracht door ir.arch. JAN SCHREURS 't Leerhuys, Groeninge 35 Brugge om 20u.00
-VR 06 APRIL	"HET ARCHITEKTUURDENKEN VAN CHRISTIAN NORBERG SCHULTZ" voordracht door architekt RAF DE SAEGER 't Leerhuys, Groeninge 35 Brugge om 20u.00
-23 t/m 27 MEI	architektuurreis TICINO 23 mei Milaan 24 mei Como-Mendrisio-Lugano 25 mei Lugano 26 mei Locarno 27 mei Belinzona, Mendrisio, Milaan reisleider GUSTAVO MULHAU (enkel voor leden, inschrijvingsdokumenten worden eind februari - begin maart toegestuurd).
-VR 15 JUNI	...

ARCHIPEL PROGRAMMA 90-91 (voorlopig)

-VR 14 SEPT	architekt JO CREPAIN voordracht over eigen werk.
-VR 09 OKT	"ARCHITEKTUUR EN MUZIEK . VERGELIJKENDE IDEOLOGIEN" voordracht door MICHEL DUTRIEUE musikoloog.
-NOVEMBER	(in onderhandeling) architekt HANS HOLLEIN voordracht over eigen werk.

archipel VZW